

Sammanställning av utvärdering

- Övning Hjälmarens den 18 september 2012

Länsstyrelsen
Örebro län

Dnr: 455-582-2013

Innehållsförteckning

1 Bakgrund till övningen.....	2
2 Mål med övningen.....	2
3 Arbetsgrupp.....	2
4 Scenario	2
5 Resultat.....	3
6 Lärdomar	3
7 Nästa steg.....	5

Bilagor:

Bilaga 1: Utvärdering övning Hjälmarens, sammanställning enkätsvar

Bilaga 2: Kommentarer Polismyndigheten i Örebro län

Bilaga 3: Kommentarer Nerikes Brandkår

Bilaga 4: Kommentarer Västra Sörmlands Räddningstjänst

Bilaga 5: Kommentarer Västermo

Bilaga 6: Kommentarer Arboga

Bilaga 7: Kommentarer Örebro läns landsting

1 Bakgrund till övningen

Hjälmargruppen bildades 1993. Syftet var att förbättra samverkan, ta fram en gemensam resursförteckning samt att öva tillsammans. Hjälmaren är delad mellan tre län, tre SOS-centraler, fyra kommunala räddningstjänster samt tre polismyndigheter. Hjälmargruppen har efter att den bildades träffats årligen för genomgång och erfarenhetsåterföring. Vid den senaste diskussionsövningen gällande Hjälmaren 2011 framfördes önskemål om att genomföra en praktisk övning. Kommunikationssystemet Rakel har successivt införts i flera organisationer men några kvarstår fortfarande.

Foto: Bengt-Åke Pettersson

2 Mål med övningen

Övningen syftade till att:

- Stärka länens förmåga att hantera en olycka på Hjälmaren
- Ge övade organisationer möjlighet att bedöma, pröva och utveckla samverkan
- Pröva nationella riktlinjer för samverkan i Rakel

3 Arbetsgrupp

Länsstyrelsen i Örebro har bildat en arbetsgrupp för arbetet före, under och efter övningen:

Magnus Djursvik, Nerikes brandkår

Hans Ericson, Polismyndigheten i Örebro län

Elisabeth Wall, Örebro läns landsting

Lena Forslund, Örebro läns landsting

Tiina Johansson, Länsstyrelsen i Örebro län

Petter Kärrlander, Länsstyrelsen i Örebro län

Arbetsgruppen har träffats vid sex tillfällen inför övningen för att planera upplägg och genomförande.

4 Scenario

Övningen genomfördes 18 september 2012.

Tre pojkar, 13-19 år gamla, åker ut och fiskar i en liten roddbåt med aktersnurra kl 10.00. Kl 16.45 ringer en orolig förälder 112 och meddelar att en av pojkarna tagit kontakt och berättat att de tappat aktersnurrarna och befinner sig nära en ö. Två av pojkarna har simmat i riktning mot ön för att försöka få hjälp.

Foto: Bengt-Åke Pettersson

5 Resultat

Efter övningen avslutades fick alla deltagare svara på en enkät om hur de upplevt övningen. Denna utvärdering (Bilaga 1) visar att övningen var uppskattad bland de 47 personer som svarade på enkäten. Scenariot upplevdes realistiskt och en allmän inställning var att det är mycket positivt att få öva samverkan med andra enheter och organisationer samt att det finns behov av gemensamma praktiska övningar i framtiden.

Foto: Bengt-Åke Petersson

Det som under övningen och i utvärderingen visat sig problematiskt är området samband. Det fanns till att börja med inte optimala förutsättningar då inte alla organisationer använder Rakel. Det blev

även rörigt med många deltagare på samma talgrupp och flera personer har föreslagit att det bör införas en talgrupp specifik för Hjälmarén.

En bristande förmåga att presentera sig med mer än Rakels fyra sista siffror blev tydlig under övningen. Detta blir problematiskt då den fyrställiga kombinationen kan vara lika mellan både organisationer och län. Det saknades även att en lägesbild kommunicerades över radion med jämna mellanrum eller när något hänt.

Foto: Bengt-Åke Petersson

En återkommande kommentar var att det tog lite för lång tid att komma igång med sökandet på Hjälmarén. Många föreslår att Hjälmarén bör vara indelad i olika sökområden och att alla organisationer har samma kartmaterial att utgå ifrån.

6 Lärdomar

Det har tagit mycket tid att planera övningen på Hjälmarén och en reflektion är att SOS Alarm skulle deltagit i de första mötena och inte enbart de sista. Det kan även vara klokt att se över inblandade organisationers larmplaner i planeringsskedet. De sista mötena i arbetsgruppen genomfördes i nära anslutning till övningsdagen, vilket upplevdes positivt och angeläget.

För att öka tydligheten formulerades övningsbestämmelser och skickades ut inför övningen. Det hade även varit bra att innan övningen samlat information om vilken förmåga som fanns på ingående sjöenheter, vilka som klarar av att navigera och söka när det är mörkt ute.

Övningsledningen måste ha koll på var de olika enheterna är och när alla är tillbaka, säkerheten får inte försummas. En reflektion är att det kan vara svårt att säkerställa kvalitet på arbetsinsatsen om samma personer är övningsledare, observatörer och utvärderare. Vid liknande övningar i framtiden bör en förteckning göras vilka enheter som kommer att ingå och hur många som deltar. Varje organisations personalansvar bör också tydliggöras, att det inbegriper att ha koll på sin egen personal och dess begränsningar. Förslag finns på att specificera vilken förmåga som ska finnas hos funktionen Räddningsledare (RL) och Polisinsatschef (PIC). En förmågeplan inom respektive organisation vad som är rimligt för olika enheter att klara av bör finnas.

Foto: Bengt-Åke Petersson

Det upplevdes svårt för utomstående att veta om de skulle vända sig till Polisens RL eller till PIC. Sambandet i Rakel upplevdes rörigt, otydligt och att det blev alltför mycket prat på talgruppen. Det var även otydligt om gruppkombinering av talgrupper skett.

Gällande effektivisering av att utföra sökning på Hjälmarén föreslogs att försegmentera hela sjön med olika sökområden. Om alla aktörer har likadana kartor med uppmärkta sökområden kan order om var sökning ska utföras ges tidigare än idag.

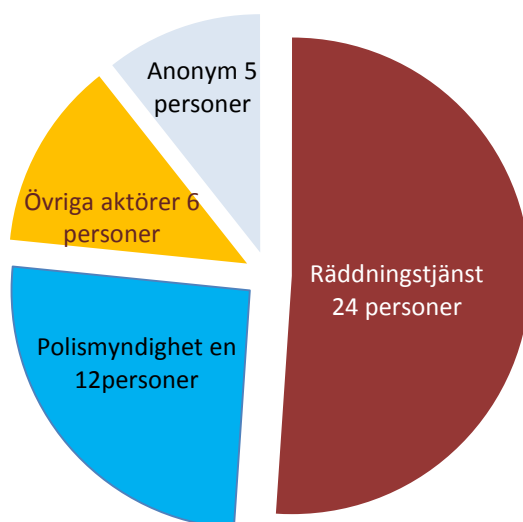
Foto: Bengt-Åke Petersson

7 Nästa steg

En utvärderingsenkät besvarades på plats av alla som deltog i övningen och en sammanställning av dessa samt flera organisationers utvärderingar finns som bilagor i detta dokument. Arbetsgruppen är enig om att övningen har uppfyllt målen och att kunskapen om resurser har ökat men det finns förbättringsmöjligheter. Övningen var tänkt att visa ett nuläge på hur förmågan för samverkan ser ut idag och vad som behöver förbättras. Det har framkommit många förslag och kommentarer genom utvärderingarna och på plats i övningen som går att arbeta vidare med. Denna utvärdering kommer att presenteras på nästa Hjälmargruppsmöte.

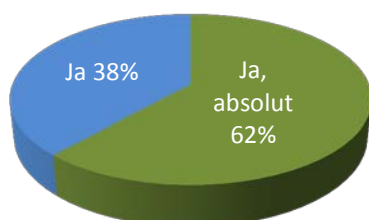
Utvärdering övning Hjälmarén, 18 september 2012

Medverkande i utvärderingen är räddningstjänst 24 personer, polis 12 personer, övriga aktörer 6 personer och 5 personer som inte uppger tillhörighet.

1. Tror du att du kommer ha nytta av övningen idag i ditt arbete?

Ja, absolut: 29st Ja: 18st Nej: 0 Nej inte alls: 0

Kommentarer:

- "Vid en eventuell olycka så är det säkert mörkt, regn, blåst och vana att ha varit på vattnet kommer säkert att vara avgörande" -*räddningstjänst*
- "Alltid bra att öva samarbete och sjönavigation" -*räddningstjänst*
- "Alltid bra med samarbete över kommungränserna" – *räddningstjänst*
- "Det är så sällan vi är ute på sjön så all övning är nyttig, nyttigt att öva samband" -*räddningstjänst*
- "Alltid kul att öva och övningen kändes realistisk" – *räddningstjänst*
- "Är ny som insatsledare och tycker att detta var mycket lärorikt för mig i mitt fortsatta arbete" -*räddningstjänst*
- "Man lär sig mycket när vi övar som man kan ta med till en verklig händelse" -*räddningstjänst*
- "Jag är ny och behöver öva" -*räddningstjänst*
- "Finns som ett rimligt scenario" – *polis*
- "Verkligt scenario" -*polis*
- "Man får lära sig många bra saker som man har nytta av i skarpa lägen" -*polis*
- "Mycket bra att få en inblick" -*polis*
- "Förståelse för ledningsproblem och samband" -*polis*
- "samband och ledning" -*polis*
- "Nyttigt att öva" -*SSRS*
- "Finns alltid tankställen vid storövning"
- "Väcker en del frågor samt ökad kompetens när man har svaren"
- "Bra att få träna sök i dagsljus och mörker"

- "Vår kår har dåligt med erfarenheter om båtarbete på sjön" Både utbildning, personal, utrustning"
- "Man upptäcker egna brister och gruppens

2. Har scenariot varit realistiskt?

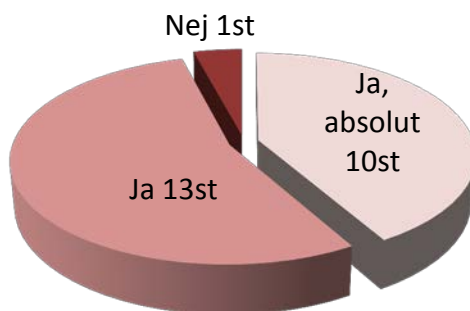
Ja, absolut: 24st (varav räddningstjänst 10st, polis 8st övriga 4st, anonym 2st)

Ja: 22st (varav räddningstjänst 13st, polis 4st, övriga 2st, anonym 3st)

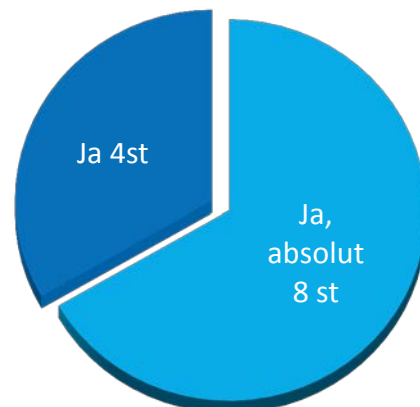
Nej: 1st (varav 1 räddningstjänst)

Nej inte alls: 0

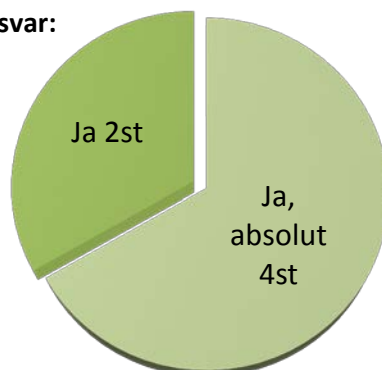
Räddningstjänstens svar:

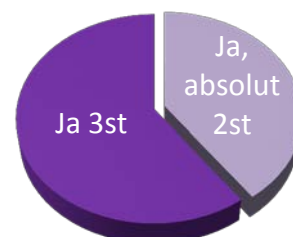
Polismyndighetens svar:

Övriga aktörers svar:

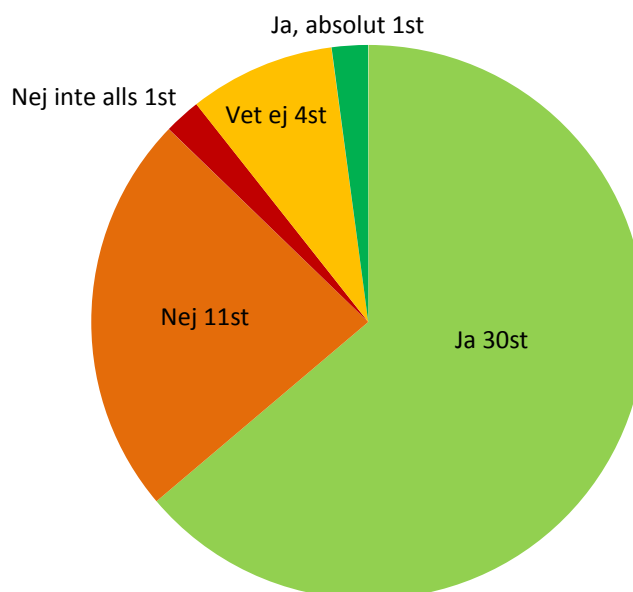

Anonyma aktörer

Kommentarer:

- "Det enda som saknades var spel utifrån som media och allmänheten osv"
Räddningstjänst
- "Bra att det inte bara var dunkar, men synd att vi inte hittade den levande tidigare för då hade vi fått svar på en del obesvarade frågor" – Räddningstjänst
- "Ja, bra upplägg på övningen, tydlig info när folk hittades" – SSRS
- "Ja absolut ingen onödigt storskalig övning, realistiskt"
- "Det är väl inte ovanligt med felbedömningar av människan"
- "Det fanns med fiktiva ambulanser utan någon fysisk person att prata med vilket gör att realiteten inte stämmer helt"

3. Har samerkan via RAKEL prövats och fungerat?**Ja, absolut: 1st****Ja: 30st****Nej: 11st****Nej inte alls: 1st****Vet ej: 4st**

Kommentar:

- "Lite rörigt när vi var så många" – räddningstjänst
- "Ja, man borde ha fler kanaler tilldelade"- räddningstjänst
- "Man borde ha fler kanaler tilldelade"- räddningstjänst
- "Det har bara används av befäl, men verkar ha fungerat bra" – *räddningstjänst*
- "Ja men lite svårt att uppskattainformation om antal funna, önskar att ledningen ibland sammanfattar information som inkommit" – *räddningstjänst*
- "Ja, men dålig hörbarhet av stab men de andra styrkorna hördes bra".-*räddningstjänst*
- "Prövats ja, sen har täckningen inte alltid varit topp och man har ringt istället"-
räddningstjänst
- "Både ja och nej, en del var det svårt att få kontakt med, tänk om alla enheter hade RAKEL då skulle det fungera bättre" – *räddningstjänst*
- "Det vore bra om alla hade RAKEL" – *räddningstjänst*
- "Alla har inte RAKEL= Problem" – *polis*
- "Ja, men känslan är att det blir problem att samverka" – *polis*
- "Det har prövats men fungerar ej fullt ut när alla har det! – polis
- "Ja, det har prövats och briser har upptäckts. Alla fordon SKALL ha RAKEL och gemenskap talgrupp bör finnas" – *polis*
- "Ja, men kan förbättras"- *polis*
- "Nej, krångel med talgrupperna" – *polis*
- "Nej, Behövs en gemensam talgrupp för att nå god samsyn, rörigt och sen information"
polis

- "Ja det har prövats. En brist är dock att inte alla RTJ har RAKEL, det krävs att samtliga använder RAKEL för att det skall kunna övas fullt ut." -polis
- "Alltid rörigt med sambandsbiten men bra att få öva detta med andra"- polisen
- "Lite problem inledningsvis, SSRS hade ej denna sambandsknal: NATT SAR 29"- SSRS
- "Natt-SAR 29 fungerade ej för oss i början, men det löste sig"-SSRS
- "Arbetsgruppen sjukvårdsinsats 1 fungerade bra, hade tyvärr bara en ambulans att prata med så det blev lite dött. Rapstalgrupp fungerade utmärkt samt sammanslagningen mellan olika grupper".
- "Det verkar inte som alla är överens och på det klara med talgrupper?"
- "Fortfarande "nytt" system och användande/erfarenheten är begränsad"

4. Finns det behov av gemensamma praktiska övningar i framtiden?

Ja, absolut: 39st

Ja: 7st

Nej:

Nej inte alls:

Inget svar: 1st

Kommentar:

- "Ju mer man övar desto mer "tur" får man då det gäller"-räddningstjänst
- "Mest på ledningsnivå"-räddningstjänst

- "Borde varar återkommande typ en gång
per år, får man t.ex. RTJ övar man kanske 1 av 4-6 befäl varje gång" – räddningstjänst
- "Det finns fler i vår organisation som skulle behöva öva"-räddningstjänst
- "Mycket mer övning"-räddningstjänst
- "Annars fungerar det inte i praktiken"-räddningstjänst
-
- "Alltid nyttigt att öva tillsammans"-räddningstjänst
- "Som vanligt ger övning färdighet"-räddningstjänst
- "Mycket viktigt med övningar då det är få skarpa situationer"-polis
- "Ja absolut, enda sättet att se om det verkligen fungerar som det tänkt är genom praktiska övningar"- SSRS
- "Ja, öva RAKEL och samband, nu körde vi RAKEL, VHF, mob brandkårsradio, det blir skönt när alla har RAKEL" – SSRS
- "När räddningstjänsten är med mera i RAKEL så blir vi flera i etern, frågan är om vi kommer störa varandra ännu mer?"
- "Ja, om inte annat en ren sambandsövning"
- "Fungerade ok men kan bli bättre, övning ger färdighet"

5. Vad tycker du har varit det mest positiva med övningen?

Kommentar:

- "Träffa andra enheter"-räddningstjänst
- "Lokalkunskap/kartläsning"-räddningstjänst
- "Att vi kunnat visa vilken utrustning vi behöver!!"-räddningstjänst
- "Bra upplagt"- räddningstjänst

- "Övning med material plus samband"-
räddningstjänst
- "Jag har fått åka mycket båt"-räddningstjänst
- "Tycker att ledningsplatsen blev mycket bra trots att det blev rörigt. Emellanåt tycker jag att vi lyckades bra i vårt arbete med att styra resurserna"-räddningstjänst
- "Att få vara med och se hur svårt det är att få tag i båtar som är engagerade samt att se hur mycket resurser vi får fram vid en händelse"-räddningstjänst
- "Samverkansdelen"-räddningstjänst
- "Samövning och navigering i mörker"-räddningstjänst
- "Antal deltagare"-räddningstjänst
- "Nattkörning"-räddningstjänst
- "Öva och utvärdera egna material, öva och samverka över kommungränser och öva och samverka insatser"-räddningstjänst
- "Det var positivt med många medverkande och att samöva"-*räddningstjänst*
- "Det var en öppen och prestigelös stämning" – *räddningstjänst*
- "Mörkernavigation"-räddningstjänst
- "Att flera olika grupper samverkar, som polis, olika brandstationer mm. Viktigt att resurserna lär känna varandra och vilka möjligheter som finns"- räddningstjänst
- "Sjönavigation"-räddningstjänst
- "Samverkan mellan olika organ, polis, ambulans, RTJ"-räddningstjänst
- "Att få träffas och samarbeta mellan styrkorna "-räddningstjänst
- "Fått en överblick hur det kan fungera vid ett skarpt tillfälle"-räddningstjänst
- "Att den har genomförts"-Polis

- "Möjligheten till samverkan mellan olika aktörer" – polis
- "Det har visat på de brister som finns, detta har gett en bra "bild" som man själv kan jobba på"-polis
- "Samverkan med de olika länen"-Polis
- "hela övningen är bra och nyttig"- polis
- "Alltid bra att hitta bristerna vid övning i stället för i skarpt läge"-polis
- "Öva samverkan mellan olika aktörer"-polis
- scenario som praktiskt genomförts"-polis
- "Att se alla resurser och få ansikten på personer från andra enheter"-polis
- "Uppslutningen och att vi har upptäckt brister som är relativt enkla att åtgärda"- polis
- "Många deltagare och jämt fördelade arbetsuppgifter så att alla båtar var sysselsatta"-SSRS
- "Att arbeta som grupp"-SSRS
- "Hitta det som fungerar bra respektive dåligt"
- "Det fungerade bra"
- "Bevisat att olika enheter som inte känner varandra kan samarbeta"
- "Att få komma ut på "fältet" för egen del, samt se hur och om samverkan fungerar"
- "Att testa samarbetet mellan myndigheterna och att det faktiskt var ett realistiskt"
- "Fått ökad förståelse och insikt i andra aktörers arbete och utmaningar"
- "Att samtliga aktörer i sjö var delaktiga"
- "Samverkan mellan stationerna"
- "Att se hur olika enheter arbetar och samverkar"

- "Bra samordnat och realistiskt"

6. Vad har du saknat under övningen?

Kommentar:

- "Mera information under övningen"-räddningstjänst
- "Ett tydligt ledarskap i staben"-räddningstjänst
- "Kanske ett tydligare ledarskap, men när inte detta fungerade perfekt så tycker jag ändå att vi hjälptes åt på ett bra sätt för att lyckas tillsammans"-*räddningstjänst*
- "Lite mer stresspåslag"-*räddningstjänst*
- "Att finna person/personer och öva ingripande" – räddningstjänst
- "Bra kontakt med staben"-räddningstjänst
- "Lite bättre och konkretare sökning"-räddningstjänst
- "Rätt larmordning"-räddningstjänst
- "Radiokontakt"-räddningstjänst
- "Att få prova RAKEL och en fungerande IR-kamera"-räddningstjänst
- "Lyse, GPS och tydliga order- räddningstjänst
- "Lite kommunikation" – räddningstjänst
- "Inget"-polis
- "Ingenting"-polis
- "Ledning" – polis

- "Bättre samband med de olika resurserna samt ledningen"- polis
- "Bättre samordning med ledning"-polis
- "Att de olika cheferna suttit på samma plats"-polis
- "Inget"-Polis
- "Inget"-SSRS
- "Vi fick ingen kontakt med figuranter så det sakande vi, annars var det bra"-SSR

7. Skriv dina förslag till ändring/förbättringar

Kommentar:

- "Vi kunde fått lite snabbare besked om vad vi skulle göra, vi fick vänta länge"-
räddningstjänst
- "Ingripanden mot personer"- *räddningstjänst*
- "Att få utritat på ett sjökort vart vi ska söka"-*räddningstjänst*
- "Bättre utlarmning, klarare order, rätt larmordning så enheter som normalt kommer först går ut först och från sin hemmahamn"-*räddningstjänst*
- "Zonindelning av något slag, det blir lite rörigt"-*räddningstjänst*
- "Mer styrt i sökområden"-*räddningstjänst*
- "Mer övning för att få sambandet att fungera"-*räddningstjänst*
- "Man skulle kunna införa ett rutmönster som ett schackbräde, då att man enkelt rapportera in exempelvis ruta X påbörjar sökning, ruta X avsökt osv. Tror ledningen får ännu bättre koll vart resurserna är, har varit samt vart de är på väg"-*räddningstjänst*

- "Sammanfattning över radio hur situationen ändras, hur många funna? Vad vi ska inrikta oss på? Och lägesförändring?"-
räddningstjänst
- "Ett övriga världen nummer"-*räddningstjänst*
- "Att alla använder samma radiokommunikation – RAKEL samt klarare riktlinjer för statlig och kommunal räddningstjänst"-*räddningstjänst*
- "Det saknas en del runt kommunikationen p.g.a. att RAKEL inte används av samtliga i denna övning. – *räddningstjänst*
- "Samband måste bli bättre"- *polis*
- "Talgrupp Hjälmarén samt fasta segmenteringar som sprids till RTJ/Polis runt Hjälmarén"-*polis*
- "Det vore önskvärt med en mer organiserad avslutning"-*polisen*
- "Dåligt avslut då ingen i övningsledningen ropade ut "Alle man" är åter från övningen"-
polis
- "Fler övningar av den här typen"-*polis*
- "Gemensam talgrupp"-*polis*
- "Skulle kunna ge observatörer rollkort och spela exempelvis föräldrar eller annat för att öka det realistiska i övningen"-*polis*
- "Bättre gemensamma kartsystem, gemensam talgrupp, alla skall ha RAKEL, färdiga söksegment"-*polis*
- "RAKEL, och för framtiden gärna någon "självklar" samverkanskanal för olyckor på" Hjälmarén. En kanal som både polis, räddningstjänst, SSRS och färjerederiet kan använda vid olyckor och övning. Då kan man direkt överhöra och snabbt få kontakt med räddnings/insatsledare"-*SSRS*
- "Lista med alla enheter och AIS sändare på enheterna"- *SSRS*

8. Övriga synpunkter

Kommentar:

- "Bra övning"-räddningstjänst
- "Tack för ett bra arrangemang jag har lärt mig mycket. Tack också till övningsledaren från Örebro för lärorika instick"-räddningstjänst
- "I det stora hela en bra och trevlig övning"-räddningstjänst
- "Bra att det blev en övning"-räddningstjänst
- "Få med observatörer från vår (RTJ) organisation"-räddningstjänst
- "Trevlig övning"-räddningstjänst
- "Kul om genomgången börjar först när alla är på plats, vi missade allt"-räddningstjänst
- "RAKEL behövs hos all räddningstjänst, knöligt med sambandet mellan räddningstjänstens båtar och Polis"-polis
- "Mycket rörigt inledningsvis för PIC som säkert stördes av övriga observatörer"-polis
- "Samtliga enheter bör ha RAKEL för enklare samband"-polis
- "Bra upplagt"-polis
- "Intressant och givande, det verkar finnas en del frågetecken. Om det inte fanns saker att förbättra vore det ingen vidare övning"
- "Bra jobbat till de som tagit fram övningen"-SSRS

Polismyndigheten i Örebro län
Ledningsstöd och Service

Utvärdering av samverkansövning på Hjälmarens den 18 september, år 2012.

1. Bakgrund

Räddningsresurserna i och runt Hjälmarens är, oavsett årstid, stora i förhållande till sjöns storlek. Varje år läggs ett antal resurstimmar på möten, seminarier eller övningar. Nerikes Brandkår har nyligen köpt in en större RIB-båt men bl.a. värmekamera och SSRS har i dagsläget tre båtar för sjöräddning. Dessutom finns det svävarresurser hos både Nerikes Brandkår och privatpersoner. Förhållandevis stora resurser fördelade på olika myndigheter, organisationer och privatperson (bl.a. yrkesfiskare) kräver en samövd organisation, oavsett om det är polisen eller räddningstjänsten som leder en insats.

I Hjälmargruppen har man tidigt i samförstånd beslutat att oavsett händelse är en insats på Hjälmarens alltid en gemensam insats, där alla bidrar med sina resurser. Hjälmargruppens uppdrag är bl.a. att samordna och utveckla sjöräddningsorganisationen på Hjälmarens samt dra lärdom av genomförda insatser. Nästa utmaning för Hjälmargruppen blir sannolikt att förbättra kartstödet samt skapa rutiner för samband med Rakel.

2. Årets övning

Vartannat år genomförs en större Hjälmarövning. Övningstyperna och målgrupperna har varit olika. På senaste mötet med Hjälmargruppen bestämdes att årets övning skulle genomföras som en praktisk övning. Syftet med övningen var att öva samband och samverka samt för polisens del även leda en räddningstjänstinsats med en mixad ledning från olika län.

Postadress:

Box 1804
701 18 ÖREBRO

Besöksadress:

Fredsgatan 17
ÖREBRO

Telefon:

Växel 114 14
Direkt 010-56 73 559
Mobil 070-321 66 87

Telefax:

e-post : hans.ericsson@polisen.se

3. Deltagare:

Länsstyrelsen i Örebro
Länsstyrelsen i Västmanland
Polismyndigheten i Örebro län
Polismyndigheten Södermanland
Polismyndigheten Västmanland
Nerikes Brandkår
Västra Mälardalens kommunalförbund
Räddningstjänsten Eskilstuna
Västra Sörmlands Räddningstjänst
Sjöräddningssällskapet Vinön
Ambulansen, Örebro läns landsting
Sambandsansvariga, landstinget i Södermanland och Västmanland
SOS Alarm
SSRS Vinön

4. Observatörer:

Polismyndigheten i Örebro län
Polismyndigheten Södermanland
Polismyndigheten Västmanland
Länsstyrelsen i Örebro län
Länsstyrelsen i Västmanlands län
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, (MSB)
SOS Alarm

5. Övningsledning

Tiina Johansson, Länsstyrelsen i Örebro
Lena Forslund, Örebro läns landsting
Magnus Djursvik, Nerikes Brandkår
Hans Ericsson, Polismyndigheten i Örebro län

6. Scenario

En orolig pappa ringer till SOS Alarm och vill anmäla sin son försvunnen. Sonen har, tillsammans med en eller flera kamrater, från båthamnen i Hampetorp åkt ut i familjens båt på förmiddagen och inte kommit tillbaka.

7. Genomförande

En i förväg sammansatt operativ ledning för polisen samlades i småbåtshamnen, Hampetorp, som fick utgöra ledningsplats. Så snart scenariot presenterades blev det klart att insatsen, i vart fall till en början, var polisens ansvar jml LSO 4:4. Eftersom räddningstjänsterna och SSRS fanns på plats biträdde de polisen i efterforskningen.

7.1 *Ledning, statlig räddningstjänst*

En ny ledningsstruktur provades där räddningsledaren fanns ute på ledningsplatsen. Med facit i hand blev det ingen lyckad lösning eftersom det uppstod osäkerhet bland övriga aktörer över vem som operativt ledde polisens efterforskning. Kanske hade det blivit en större tydlighet i ledarskapet om polisinsatschef och räddningsledare varit en och samma person. Trots att polisens fältstab var mixad mellan de tre länen och de flesta var okända för varandra, uppstod inga svårigheter med samarbetet. Polisinsatschefen har alltid en svår balansgång mellan arbetsro och tillgänglighet. Å ena sidan behöver fältstaben arbetsro men måste å andra sidan vara tillgänglig för både interna och externa resurser. Under övningen var det mycket personal som rörde sig i anslutning till fältstaben. Trots ett antal störningar präglades stabsarbetet av lugn.

7.2 *Ledning, kommunal räddningstjänst*

Efter att man lokaliserat en olycksplats, belägen i Södermanlands län, beslutade räddningstjänsten att inleda kommunal räddningstjänst. Eftersom område fortfarande var stort och för att inte tappa tempo i insatsen, fortsatte den statliga räddningstjänsten med sin efterforskningsinsats. Den kommunala räddningstjänsten fick biträde av polishundar som sökte av en ö där så småningom en person anträffades. I vattnet i anslutning till ön anträffades ytterligare två personer.

7.3 *Kartmaterial*

Något som blir tydligt vid varje efterforskningsövning är brister i polisens IT-stöd avseende kartor. Under övningen användes ett papperssjökort över Hjälmarén där söksegmenten ritades in för hand. Tyvärr fanns ingen person med lokalkännedom över Hjälmarén tillgänglig på ledningsplatsen, vilket bl.a. innebar att segmenten blev för stora. En observatör från polisen föreslog att man i förväg ska segmentera Hjälmarén och att samtliga aktörer runt sjön ska ha tillgång till ett segmenterat sjökort. På så sätt behöver inte alla enheter transportera sig till ledningsplatsen för att få ett sökområde utan kan direkt efter att ha sjösatt och anmält sig över radio få ett numrerat sökområde.

7.4 *Samband*

Tyvärr har alla aktörer ännu inte tillgång till Rakel, vilket komplicerar sambandet. Dessutom är radioapparaterna olika programmerade vilket innebär att SSRS inte har tillgång till RAPS-talgrupper men däremot SAR-talgrupper, vilka inga andra aktörer har utan handpåläggning på systemet. Till en början beslutade fältstaben att enbart använda VHF-radio. Eftersom det inte fungerade tillfredsställande beslutades att Rakel skulle användas. Via SOS Alarm beslutade JRCC att tilldela insatsen en SAR-talgrupp vilket innebar en s.k. gruppkombinering. Trots detta uppstod ett antal tveksamheter över SAR-talgrupper och anropsnummer. Polisiärt kommer sambandsfrågan på Hjälmarén att drivas med inriktningen att Hjälmarén bör få en egen talgrupp som kan användas både i vardagen och vid större insatser.

8. Sammanfattning

I huvudsak framkom följande synpunkter som innebär en större förmåga:

- Ska räddningsledaren finnas ute på ledningsplats bör funktionen även inbegripa PIC-rollen. Tankegångarna finns i RPS rapport om polismyndigheternas räddningstjänstprogram, (Granskningsrapport 2012:5).
- Det bör finnas tillgång till sjökort i räddningsinsatsen, som är segmenterade i förväg och är tillgängliga hos samtliga aktörer, vilket kommer att underlätta och påskynda starten på en insats.
- En gemensam talgrupp för Hjälmarens är önskvärd (framfördes som önskemål från poliserna som övade) och önskemålet kommer att lämnas till RPS. En gemensam talgrupp för Hjälmarens kan användas både i vardagen och vid räddningsinsatser, vilket innebär att ingen aktör behöver känna osäkerhet avseende samband.

eu
Hans Ericsson

Nerikes brandkårs erfarenheter från Hjälmärovnigen den 18 september 2012

- Räddningstjänsterna runt Hjälmaren behöver gemensamma larmplaner och insatsplaner (standardrutiner) för händelser på Hjälmaren snabb och effektiv upp start.
- Man bör inom respektive myndighet, Rtj och polis, runt Hjälmaren skapa en fastställd förmåga för båtförare och befäl där det framgår vilken kunskapsnivå respektive befattning bör ha.
- Internt på Nerikes brandkår bör personal som kommer vara involverade i händelser på Hjälmaren ha kunskap om insatsplanerna.
- Hjälmargruppen bör inventera förmågan hos samtliga Räddningstjänsters sjöenheter ut efter vilka väder och dygns förhållanden de enskilda enheterna klarar av.
- När man tilldelar en enhet ett sökområde bör det vara om det är möjligt sitt eget "hemma vatten".
- Kanske ska respektive sjöenhet sjösätta i sin hemmahamn för att kunna "söka med sig" på vattnet fram till misstänkt olycksplats i stället för att många transporterar sig ledningsplatsen och sen sjösätter där.
- Nerikes brandkår har för avsikt att utbilda ett befäl till OSC hos Sjöfartsverket, NB har blivit lovade en utbildningsplats. Befälet som ska komma utbildningen kommer i sin tur utbilda berörda befäl på Nerikes brandkår.
Kanske ska samtliga Rtj runt Hjälmaren göra det samma, kan man ställa det kravet från Länsstyrelsen?
- Arbeta i samma radiosystem för att lättare kunna kommunicera.

Magnus Djursvik
Nerikes Brandkår

Sammanställning på vad Mathias Jörgensen från Västra Sörmlands Rtj reflekterat på från övningen på Hjälmlaren den 18 september 2012.

Hej och tack för senast.

En mycket bra övning dels vad det gäller kommunikation men också navigering och samarbete mellan myndigheter.

Övningssceneriet räckte gott och väl till för att just öva detta då en större olycka blir mer inriktad på stor skadeplats, så detta var mycket bra.

Mindre bra tyckte jag som inledningsvis var insatsledare från Katrineholm.

- Polisens förmåga att styra upp detta på ett bra sätt, här erkände de själva att de inte har förmågan att leda en sådan här insats till sjöss.
Hade jag lett denna insats så hade jag lagt i båtarna närmast där de kom ifrån för att så snabbt som möjligt söka med sig områden till sjöss och inte som det blev nu först åka till Hampetorp och sedan som för en del åka tillbaka med båt för att söka av till sjöss.
- Ta fram en bra karta/rutssystem/Zonindela/ Hjälmlaren så att alla inblandade har samma förutsättningar från start. Då kommer mycket tid att sparas när det som nu gick mycket tid till att förklara vart de skulle. Här kan också illäggingsplatser vara upp märkta ifall man skall till andra kommuner.
- Jag upplevde det också svårt inledningsvis att få kontakt med de olika enheter som vi i staben försökte nå via RAKEL, radio och telefon. Här behöver vi bli bättre runt Hjälmlaren.
- Kanske mer övning inriktat på kommunikation mellan myndigheter i liknande övningar fast man kör dem som tabletop övningar eller dylikt

Mathias Jörgensen
Insatsledare
Västra Sörmlands Räddningstjänst

Hej !

Först av allt vill jag tacka för en väl och realistisk genomförd Hjälmars övning.

Med detta meddelande vill jag ge station 140 Västermos synpunkter på övningen i stort.

Jag samlade alla från Västermo och körde en samla gruppen aktivitet som gav väldigt bra synpunkter både på övningen och våran egen organisation.

BRA MED HJÄLMAR ÖVNINGEN

- Samövning med andra räddningstjänster och organisationer.
- Att så många hade och använde Rakel.
- Realistisk övning. Inget katastrof scenario.
- Bra info om läget av polisen på brytpunkt.
- Att få veta att polisen kör annat kartsystem.
- Få se vilka styrkor som finns och kan aktiveras vid larm runt Hjälmaren.
- Bra information från SOS vid ut larmning.
- Öva med navigations utrustning i mörker.

MINDRE BRA MED HJÄLMAR ÖVNINGEN

- Utnyttjande av radio kanaler.
- Svårt att få kontakt med 118 Örebro under sökningen.
- Olika kommunikations utrustning i organisationerna.
- Övningen drog ut på tiden.
- Karta med waypoints . Vad är det ?
- Vi upplevde att det tog lång tid med order för isättning av våran båt.
- Dåligt med information under övningens gång.
- Enligt scenariot skulle det starta med samtal 16:45, vi fick larm 17:36 känns som lång tid.
- Något rörig sök strategi. Kändes som man inte hade koll var alla var.
- Genomgång efter avslutad övning.

Jag var i den båten 1490 som fick leta efter polisen och missad om det var någon genomgång efter övningen. Kanske hade jag fått svar på flera av punkterna då.

Jag hoppas att dessa synpunkter kan hjälpa oss att bli ännu bättre framöver och tycker nog att det behövs övas mera på Hjälmaren. Kanske vart annat år i alla fall .

Med vänlig hälsning 403 Joakim Nilsson / joakim.nilsson@westermo.se

Övning Hjälmare

Lite tankar om övningen som genomfördes på Hjälmare den 18/9.

Över lag tycker jag att övningen var bra med ett bra upplägg, men det finns en del saker som jag och de andra i vår styrka har åsikter om.

- Kommunikationen är lite svår ibland tack vare att alla inte har Rakel. Det är inte så mycket att göra åt, men det som är viktigt kan vara att alla inblandade vet att alla inte finns med på Rakel.
- Nästa del angående kommunikationen är hur man meddelar vem man är. Det är betydligt lättare om man berättar vilken rdtj man kommer ifrån samtidigt som man ropar upp sig och meddelar sitt Rakel nr.
t.ex. "räddning 2390 Arboga"
- Det som också eftersöks är ett bättre sätt att söka av ytor och veta vart man skall söka samt vart andra söker. Förslaget är att man kommer överens med alla parter och tar fram någon form av rutsystem som delar in hela Hjälmare. Alla parter ska då ha ett likadant sjökort med det fasta rutsystemet alla utgå ifrån. Då kan respektive styrka få en ruta att söka i redan då de lägger i båten istället för att de skall ta sig till ledningsplatsen och därefter bli tilldelade sökområden, väldigt tidskrävande.
- Sen när det gäller sökområden så behöver det finnas kunskap hos de som har befäl om hur mycket en båt klarar av att söka av på en rimlig tid, särskilt i mörker.
- När det gäller information under själv insatsen så tycker jag den var bristfällig under övningen. Man hör då och då att det är nån båt som hittar en person och kanske en vält båt. Men man vet inte vart de befinner sig eller om det kan finnas fler att leta efter. Det som skulle underlätta detta är en sammanställning av allt som händer då och då av räddningsledaren. Det ska vara en enkel information med det nödvändigaste... hur många saknas än? Vart hittades personerna?

Elisabeth Wall och Lena Forslund

Hjälmareövning utvärdering Örebro läns landsting 2012-09-18

Syftet med övningen för landstingets del var att

- Öva samverkan med andra organisationer i Rakel.
- Öva samverkan med andra landsting i Rakel.
- Rakel i praktiken. Få tydlighet i vad som är bra och vad som är mindre bra och därefter formulera en gemensam rutin för Rakel i samverkan mellan olika landsting.
- Öva sjukvårdsledning utifrån befintliga instruktioner

Landstinget i Sörmland och Västmanland deltog i övningen tillsammans med oss (Öll) men på ett fiktivt sätt (typ table top) endast genom radiokommunikation via Rakel. Ambulansen från Örebro fanns på plats.

Vi blev gruppkombinerade med dem och de rapporterade på den tilldelade RAPSgruppen när de anlät till plats. Här hade inte gruppkombinering behövts då vi har varandras grupper inlagda men det var spännande att se hur det fungerade och just den biten fungerade utmärkt.

- Men ett stort observandum är att man behöver få reda på vilka man är gruppkombinerad med.
- Även att alla använder sig av tydlighet vem man är och vilken organisation man tillhör. Det var svårt att följa vem det var som talade.
- Skulle man ha använt sig av ytterligare grupp för ledning? Men hur sprids informationen?

Ambulanserna anmälde när de kom fram till sin destination via RAPS talgrupp eftersom de var fysiskt på olika platser. Sedan låg sjukvårdsledaren kvar på den talgruppen för att höra om man fann någon blivande patient. Bakåt i sin egen organisation, inom länet, talade de via SjukvIns talgruppen. Med ledningssköterskan kommunicerade man på samma sätt som i vardagen dvs individsamtal i Rakel.

- Här kunde man ha funderat på om vi skulle ha använt oss av Socialstyrelsens nationella talgrupper användas företrädesvis 379 SjuSam712 och 710, det skulle då vara en rutin som inte är lik den i vardagen. Ambulanssjukvården har inte mycket kommunikation innan man har fått en patient. Och när man har fått en patient så har man inget att säga på RAPS. Vi scannade RAPS talgruppen när vi ställt om till SjukvIns.
- Rakeltäckningen var bra på Hjälmmaren, med god hörbarhet.

Det var känt innan övningen att alla medverkande inte hade tillgång till Rakel och det var en brist då det försvårade sambandet.

SOS Alarm kontaktade JRCC och de tilldelade SSRS en SAR-talgrupp. Landstinget har SAR-talgrupper inlagda i sin grundprogrammering. Vi behövde dock inte ställa om till den gruppen då SOS Alarm AB kunde gruppkombinera. SOS Alarm AB har inte börjat använda gruppkombinering i skarpt läge än utan det var även det en övning.

- Vilka grupper har JRCC tillgång till?

Elisabeth Wall och Lena Forslund

Viktigt att skapa och fastställa rutiner för Hjälparen som är enkla och kan användas i dagligt arbete.

Länsstyrelsen
Örebro län

En samlande kraft!